

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

621

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2022

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi nan ne (14)**.
2. Jibu maswali **yote**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na sehemu **B** ina alama **sitini (60)**
4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Kwa kutumia mifano, eleza kwa kifupi manufaa manne ya kutumia mbinu ya michezo katika kukuza lugha kwa mtoto.

Kwanza, michezo huchochea shauku ya mtoto na kumpa motisha ya kujifunza, mfano, mtoto akicheza mchezo wa kuigiza wanyama anapata msamiati mpya kama “simba” au “tembo”.

Pili, michezo husaidia kuimarisha kumbukumbu kwani mtoto anapojifunza maneno kupitia vitendo, anayaweza kukumbuka kwa urahisi, mfano, kucheza mchezo wa kuchukua na kuweka vitu halisi kulingana na maelezo.

Tatu, michezo hutoa fursa ya kuwasiliana na wenzake, hivyo kuboresha stadi za kijamii na lugha, mfano, mchezo wa “msafara wa maneno” ambapo watoto wanabadilishana maneno.

Nne, michezo huunda mazingira ya furaha na salama ambapo mtoto hajali kufanya makosa, mfano, kuigiza hadithi ya darasa ambapo kila mtoto anachangia kwa njia yake.

2. Kwa kutumia hoja nne, fafania kwa kifupi athari zinazoweza kutokea endapo mtoto atashindwa kuonesha mwitikio chanya katika tendo la ujifunzaji.

Kwanza, kushindwa kushiriki kunaweza kusababisha mtoto kushindwa kupata uelewa wa somo.

Pili, kukosa mwitikio kunapunguza uwezekano wa kujifunza kwa vitendo na kupoteza fursa ya kujenga stadi.

Tatu, mtoto anaweza kupoteza motisha na kuonyesha uchovu wa akili au kutojali.

Nne, kushindwa kutoa mrejesho kwa mwalimu kunafanya mwalimu kushindwa kubaini maendeleo ya mtoto.

3. Fafania kwa kifupi, mambo manne ambayo mwalimu anapaswa kuyazingatia ili kukuza lugha kwa mtoto.

Kwanza, kutumia maneno rahisi na kueleweka ili mtoto aweze kufuata maelekezo.

Pili, kutoa fursa za kuzungumza mara kwa mara na kujibu maswali.

Tatu, kutumia vitendo na picha kuimarisha uelewa wa maneno na dhana.

Nne, kuhimiza uhusiano kati ya watoto wenzao ili mtoto ajifunze lugha kwa kuiga na kushirikiana.

4. Eleza kwa kifupi, faida nne za mwalimu kutumia mbinu ya maswali na majibu kumfundishia mtoto stadi za mawasiliano.

Kwanza, inahimiza mtoto kushiriki na kueleza mawazo yake.

Pili, husaidia mwalimu kupata mrejesho wa haraka kuhusu uelewa wa mtoto.

Tatu, inakuza stadi za kifikra kwa mtoto kwa kuhimiza majibu ya mawazo tofauti.

Nne, hufanya mafunzo ya mawasiliano kuwa ya mvuto na yenye ushirikiano.

5. Ni mambo gani anayoweza kufanya mwalimu na kusababisha mtoto kupoteza umakini wa kusikiliza awapo darasani? Fafanua kwa kifupi mambo manne.

Kwanza, kuzungumza kwa sauti ya chini au yenye mkanganyiko ambayo haieleweki.

Pili, kutoa maelekezo yasiyo na muundo au yasiyo ya wazi.

Tatu, kutotumia vitendo au picha kuimarisha maelezo, hivyo kumfanya mtoto ashindwe kufuata.

Nne, kuendesha darasa kwa utaratibu usio na mpangilio au usio na ushirikiano wa watoto.

6. Eleza kwa kifupi namna vifaa vifuatavyo vinavyotumika kufundishia stadi za mawasiliano kwa mtoto:

(a) Runinga

Runinga hutoa picha na sauti zinazoonyesha mazungumzo, maneno, na muktadha wa lugha ambayo mtoto anaweza kuiga na kuelewa.

(b) Kanda za kaseti

Kanda za kaseti zinamruhusu mtoto kusikia maneno na sentensi za lugha kwa marudio, hivyo kuboresha usikivu na matamshi.

7. Kwa kutumia hoja nne, bainisha makosa ambayo mwalimu anaweza kumrekebisha mtoto wakati wa usomaji wa maneno au sentensi.

Kwanza, kutamka maneno vibaya au kuachwa baadhi ya maneno.

Pili, kupoteza mpangilio wa herufi katika neno au sentensi.

Tatu, kutumia msamiati usio sahihi au sentensi zisizo na maana.

Nne, kushindwa kuunganisha sauti na herufi kwa usahihi wakati wa kusoma.

8. Fafanua kwa kifupi faida za kutumia onesho mbinu katika kufundishia watoto wa Elimu ya Awali.

Kwanza, onesho husaidia mtoto kuona dhana kwa vitendo badala ya nadharia tu.

Pili, huchochea ushirikiano na kushirikiana kati ya watoto.

Tatu, husaidia kuboresha kumbukumbu kwani mtoto anashiriki moja kwa moja.

Nne, hutoa furaha na motisha katika kujifunza.

9. Eleza faida nne za kuandaa mapema zana za kufundishia na kujifunzia stadi ya kusoma.

Kwanza, husaidia mwalimu kufundisha kwa ufanisi na bila usumbufu.

Pili, hutoa mazingira tulivu na ya kufurahisha kwa mtoto.

Tatu, hupunguza muda unaotumika kutafuta vifaa wakati wa somo.

Nne, husaidia kuhakikisha mtoto anapata uzoefu wa kujifunza kwa vitendo na kushirikiana.

10. Kwa kutumia hoja nne, chambua kwa kifupi manufaa ya kutumia onodha hakiki kama zana ya upimaji katika ufundishaji na ujifunzaji wa stadi za awali za kusoma.

Kwanza, inahakikisha kila kipengele cha somo kimefundishwa na kuchunguzwa.

Pili, hutoa mrejesho wa haraka kwa mwalimu na mtoto kuhusu maendeleo.

Tatu, husaidia mwalimu kupanga hatua zinazofuata za kufundisha.

Nne, inaboresha uwazi na uwajibikaji katika mchakato wa ujifunzaji.

SEHEMU B (Alama 60)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

11. "Mwalimu anayefundisha stadi za masimulizi hukutana na changamoto nyingi katika mchakato mzima wa ufundishaji na ujifunzaji." Kubaliana na kauli hii kwa kutumia hoja tano.

Kwanza, baadhi ya watoto wanaweza kuwa na msamiati mdogo, hivyo kushindwa kueleza au kuelewa simulizi.

Pili, tofauti za kiwango cha maendeleo ya lugha miongoni mwa watoto hufanya mwalimu atumie mbinu tofauti kwa kila mtoto.

Tatu, baadhi ya watoto wana hofu ya kuzungumza au kushiriki hadithi mbele ya wenzake.

Nne, ukosefu wa vifaa vya kufundishia kama vitabu au kadi za picha unaweza kuathiri ufanisi wa masimulizi.

Tano, muda mfupi wa somo au ratiba isiyo na mpangilio inaweza kuathiri ufanisi wa ufundishaji.

12. Kwa kutumia mifano, eleza manufaa anayoyapata mtoto katika ujifunzaji wa lugha. Tumia hoja tano.

Kwanza, mtoto hujifunza maneno mapya na sarufi, mfano, kuzungumza kuhusu familia au wanyama.

Pili, husaidia kukuza stadi za kifikra, mfano, kuelezea tatizo au hadithi.

Tatu, huchangia kujenga ujasiri na motisha, mfano, kuigiza hadithi mbele ya darasa.

Nne, husaidia kuendeleza uelewa wa kijamii, mfano, kushirikiana na wenzake katika michezo ya mazungumzo.

Tano, hufundisha msikivu na umakini, mfano, kusikiliza mwalimu au wenzake kabla ya kujibu maswali.

13. Kwa kutumia mfano kwa kila moja, fafania hatua tano za kufuata katika ufundishaji wa kuandika herufi za Kiswahili katika Darasa la Awali.

Kwanza, onyesha herufi kwa kutumia kadi au mchoro wa rangi ili kuvutia umakini wa mtoto.

Pili, eleza sauti ya herufi na jinsi inavyotamkwa, mfano, herufi ‘a’ sauti yake ni /a/.

Tatu, onyesha mwendo wa mkono au alama ya kutekeleza herufi wakati wa kutamka.

Nne, omba mtoto aje kuiga mwendo huo na kuandika herufi chini ya mwalimu.

Tano, toa mazoezi ya maneno yanayoanza na herufi hiyo, mfano, “baba” kwa herufi ‘b’, ili kuimarisha utambulisho wa herufi.

14. Ili kuepuka changamoto zinazoweza kujitokeza katika ufundisha na ujifunzaji, mwalimu hama bade kufanyia majaribio zana za kufundishia na kujifunzia kabla ya kuingia darasani. Chambua faida sita za kufanyia majaribio zana za kufundishia na kujifunzia Stadi ya Kuandika.

Kwanza, inahakikisha zana zinafanya kazi ipasavyo na zinafaa kwa watoto.

Pili, husaidia mwalimu kupanga mpangilio wa somo kwa ufanisi.

Tatu, hupunguza usumbufu au kuchelewa wakati wa somo.

Nne, hutoa mwongozo wa hatua za kufundisha na mazoezi kwa watoto.

Tano, husaidia kubaini matatizo mapema na kurekebisha kabla ya darasa.

Sita, huongeza uhakika na kuimarisha ujasiri wa mwalimu katika kutoa somo.